

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Юрій Долинний

Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка

Анотація:

Представлено структурні компоненти підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Розглянуто професійно-особистісну, особистісно-орієнтовану, компетентісну, діяльнісну та функціональну структуру професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. На основі аналізу наукових праць вітчизняних та іноземних авторів доведено, що представлені структурні компоненти підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту позитивно впливають на професійну спроможність майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Ключові слова:

структура; компоненти; професійна підготовка; реабілітація; фізичне виховання; діти; обмежені фізичні можливості.

Аннотация:

Долинний Юрий. Структурные компоненты подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе с детьми с ограниченными физическими возможностями.

Представлены структурные компоненты подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе с детьми с ограниченными физическими возможностями. Рассмотрена профессионально-личностная, личностно-ориентированная, компетентностная, деятельная и функциональная структура профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе с детьми с ограниченными физическими возможностями. На основе анализа научных трудов отечественных и иностранных авторов доказано, что представленные структурные компоненты подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту положительно влияют на профессионализм будущего специалиста по физической терапии, эрготерапии, физической реабилитации детей с ограниченными физическими возможностями.

Ключевые слова:

структура; компоненты; профессиональная подготовка; реабилитация; физическое воспитание; дети; ограниченные физические возможности.

Resume:

Dolynnyi Yurii. Structural components of training of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with children having limited physical abilities.

The article provides structural components of training of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with children having limited physical abilities. The author studied professional-personal, personality-oriented, competence, activity and functional structure of professional training of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with children having limited physical abilities.

On the basis of scientific works of home and foreign authors it is well-proved that the above mentioned structural components of training of future specialists on physical education and sport positively influence professional abilities of future specialists on physical therapy, ergotherapy, physical rehabilitation of children with limited physical abilities.

Key words:

structure, components; professional preparation; rehabilitation; physical education; to put; limit physical possibilities.

Постановка проблеми. Здоров'я населення України останніми десятиліттями має стійку тенденцію до погіршення. Останніми роками спостерігається значне збільшення кількості дітей з обмеженими фізичними можливостями, які впродовж усього життя потребують державної допомоги [1].

Процес становлення нашої держави, демократичний розвиток суспільства, соціальна політика України вимагають переходу до нового типу гуманістично-інноваційної фізкультурної освіти, що передбачає впровадження нового змісту, форм, методів навчання, підвищення якості професійної підготовки, розвиток професійно значущих якостей майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту, які відповідають вимогам сучасної реабілітаційної роботи з дітьми.

Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процес професійної підготовки у вищій школі майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Підвищена увага

до цього питання з боку багатьох педагогів, психологів, соціологів зумовлена тим, що діти з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не повинні залишатись осторонь від соціально-культурних процесів, системи людських взаємин і цінностей. Ці діти мають такі ж права, як і здорові: їм необхідно повноцінно навчатись, здобувати загальну освіту й у майбутньому приносити користь суспільству та державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реалізацію принципу неперервності професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту висвітлили у своїх працях С. Гончаренко, І. Зязюн, С. Сисоєва, В. Кукса, Л. Суценко та інші. Проблема дітей з обмеженими фізичними можливостями та корекційну роботу з ними розглядали І. Бех, В. Бондар, В. Засенко, Д. Лубовський, О. Гузій, О. Куц, Є. Мастюкова, Г. Мерсіянова, В. Синьов, Є. Соботович, Л. Фомічова, О. Хохліна, М. Ярмаченко. Особливостям реабілітаційної роботи з людьми, що мають обмеження в розвитку, присвячені дослідження таких

вчених, як І. Башкін, Т. Бойчук, О. Вацеба, А. Вовканич, Т. Д'яченко, Ю. Ляной, О. Марченко, В. Мухін. Науковці І. Дмитрієва, В. Золотоверх, С. Конопляста, В. Ляшенко, В. Липа, Н. Мирошниченко, Л. Одинченко, В. Тарасун, Д. Шульженко вивчали особливості навчання та майбутньої життєдіяльності дітей з обмеженими можливостями.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз структурних компонентів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями виявляються у формі взаємодії різних структур: професійно-особистісної, особистісно-орієнтованої, компетентнісної, діяльнісної та функціональної. Крім того, концепція нашого дослідження відображає взаємозв'язок і взаємодію різних підходів до підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Професійно-особистісний компонент – один з важливих компонентів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Він забезпечує майбутніх фахівців професійними знаннями з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації.

Професійна підготовка майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, з огляду на провідні тенденції в сучасній освітній сфері, потребує відчутної оптимізації, удосконалення змісту навчання й зміни педагогічної парадигми, системного опрацювання й створення активної моделі ефективного навчально-виховного процесу підготовки висококваліфікованих фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації.

Вимоги, що їх сучасне суспільство висуває до майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, які працюватимуть з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, потребують всебічної професійно-особистісної підготовки. Професійно-особистісний компонент у структурі підготовки майбутніх фахівців дає змогу забезпечувати підготовку студентів з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи як невіддільного складника професійного становлення особистості майбутнього фахівця

з фізичної реабілітації в процесі його професійної підготовки [2].

Професійно-особистісна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи останніми роками набуває актуальності. Її розглядає багато вітчизняних і закордонних фахівців, науковців, які працюють у галузі теоретичної і практичної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, здатних проводити профілактичну й оздоровчу роботу в сучасних оздоровчих центрах [11].

Аналіз літератури з проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи засвідчив, що найбільш визнаними компонентами педагогічної діяльності та професійної готовності є такі:

- а) теоретичні й методичні знання;
- б) професійні вміння;
- в) психологічні якості особистості (властивості особистості, мотивація, тощо) [11].

На нашу думку, у майбутнього фахівця «повинні бути сформовані професійна спрямованість (стійкий інтерес до педагогічної діяльності, прагнення здобути знання, набути вмінь і навичок навчальної і виховної роботи, формування необхідних рис характеру); готовність до виконання майбутньої професійної діяльності, під час якої на високому професійному рівні розв'язуються проблеми, що виникають у процесі виконання профілактичної та оздоровчої діяльності в оздоровчому центрі; рівень мобілізації й активізації знань, умінь, навичок і професійно-значущих якостей особистості» [11].

В. Кукса підкреслює, що підвищення якості підготовки фахівців-реабітологів, розвиток національної, зорієнтованої на оздоровчу підготовку спеціалістів, фізично-реабілітаційної освіти – головна передумова активізації інтелектуальних сил і професійних резервів нації, мобілізації психофізичних, духовно-людських і трудових ресурсів [10, с. 41].

К. Дурай-Новакова пов'язує професійно-особистісну підготовку, спрямовану на професійну діяльність, зі стійкими настановами на працю. При цьому професійно-особистісну готовність не слід розглядати як єдність якостей і психічного стану особистості. Дослідниця виділяє в структурі професійної готовності такі компоненти: мотиваційний, пізнавально-оцінний, емоційно-вольовий, операційно-діяльнісний, мобілізаційний [6].

На думку Р. Конькової, до вмінь і навичок, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання та спорту в процесі опанування професії, належать:

1) уміння співвідносити вимоги до професії викладача фізичної культури зі знаннями про свої індивідуальні особливості;

2) загальнопедагогічні вміння та навички;

3) уміння прогнозувати розвиток професії викладача фізичної культури в найближчій перспективі тощо [9].

Серед особистісних якостей майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями виділяють такі:

- емоційність;
- відкритість;
- наявність естетично-ціннісних стереотипів;
- ініціативність;
- свобода висловлювання;
- висока творча активність;
- самоорганізованість і працездатність.

Особистісно-орієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах розглядається як науково обґрунтована система суб'єктної взаємодії студентів і професорсько-викладацького складу вищого навчального закладу, що базується на принципі особистісного підходу до кожного студента.

Результатом і головною метою особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації є формування смислової парадигми особистості майбутнього фахівця, яку можна розглядати як інтегральне особистісне утворення, що забезпечує здатність особистості до професійного самовизначення, професійної самоактуалізації та професійної самореалізації впродовж життя, здатність до неперервної фізкультурної освіти [12].

Для майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів у контексті особистісно-орієнтованого підходу важливі самоповага особистості, неприпустимість зазіхань на її суб'єктивність, свободу.

Толерантність, яка є однією з провідних професійних якостей фізичного реабілітолога, складається з терпіння, життєвого досвіду й знання особистих особливостей дітей з обмеженими фізичними можливостями, поваги до них, прийняття дітей з вадами в розвитку такими, якими вони є. Толерантність дає змогу визнати право дитини з обмеженими фізичними можливостями бути самою собою, мати власні погляди, переконання [8].

Совість є внутрішнім контрольним механізмом свідомості, що означає спільне бачення, можливість поглянути на свої вчинки очима інших людей або з позиції найвищих моральних імперативів. Беззастережною умовою формування совісті є здатність людини

прислухатись до своїх душевних процесів, її внутрішня чутливість і спостережливість, хоча докори сумління можуть проявлятися і тоді, коли людина хоче свідомо від чогось відійти, забути щось. У фахівця з фізичної реабілітації совість – це почуття моральної відповідальності за свою поведінку, потреба діяти відповідно до власних уявлень про добро, благо та справедливість. Керуючись власним почуттям справедливості й моральними цінностями суспільства, спираючись на совість, він може зорієнтуватися у найскладнішій ситуації й ухвалити правильне, виправдане рішення [5].

Гідність реалізується через увічливість, порядність, чесність, скромність, вимогливість до себе, самовладання, благородство. Скромність фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації тісно пов'язана з самокритичністю й високою вимогливістю до себе. Еталоном порядності, моральної досконалості фахівця з фізичної реабілітації є благородство [5].

Важливим для майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації є справедливе ставлення до дітей з обмеженими фізичними можливостями, повага їхніх прав і гідності. Фізичний реабілітолог має належно виконувати свої обов'язки й зберігати почуття власної гідності. Етичні категорії гідності й честі посідають особливе місце в структурі моральної свідомості, оскільки вони торкаються глибини внутрішнього світу людини і є основою моральної культури особистості фахівця.

Компетентнісний компонент концептуальних засад підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями формує в майбутніх фахівців спеціальні знання та навички, необхідні для спілкування з такими дітьми та їхніми батьками.

Компетентнісний підхід у системі вищої та загальної середньої освіти сьогодні активно досліджується вітчизняними науковцями. На думку В. Химинець, традиційна система освіти зосередила основні зусилля на набутті знань, умінь і навичок, що догматично абсолютизувало знання й сформувало пізнавальний підхід до навчання, при цьому увага акцентувалась на здатності й умінні фахівця донести свої знання до дитини з обмеженими фізичними можливостями та її батьків [13].

Компетентнісний підхід має спрямовувати освітній процес на формування й розвиток у студента ключових і професійних компетенцій, створення необхідних умов, які забезпечують формування вміння виконувати професійні завдання на основі здобутих знань, набутих умінь і навичок. При цьому до ключових

компетенцій належать соціальні й особистісні, а до професійних – загальні та спеціальні професійні компетенції.

Застосовуючи компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації, необхідно враховувати той факт, що зі зростанням складності посади та її рівня, питома вага професійної компетенції зменшується, а особистісної – зростає. Це означає, що частка особистісних компетенцій у процесі формування професійної компетентності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр з охорони здоров'я. Фахівець з фізичної реабілітації. Викладач фізичної культури» має бути більшою, ніж для попереднього освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр з фізичної терапії, ерготерапії, фахівець з фізичної реабілітації. Вчитель фізичної культури».

Ключова компетенція визначається як готовність фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації виконувати складні поліфункціональні, поліпредметні, культуродоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи відповідні проблеми. Компетенції належать до ключових, якщо оволодіння ними дає змогу розв'язувати різні проблеми в повсякденній, професійній або соціальній сферах. Цих компетенцій необхідно набути для досягнення важливих цілей і розв'язання проблем, що виникають у різних ситуаціях.

Професійна компетенція – це психологічне новоутворення, що охоплює поряд з когнітивним і поведінковим аспектами, тривалу готовність до професійної діяльності як інтегративну властивість особистості. Вона не є раз і на завжди даним новоутворенням і постійно розвивається й оновлюється. Визначення поняття «професійна компетентність», з'ясування його змісту, вимог до його формування та опису дають змогу уніфікувати це поняття й використовувати його різними професійними й соціальними групами як дидактичні одиниці, за допомогою яких здійснюється опис професійної компетентності.

Діяльнісний компонент концептуальної основи підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями сприяє успішній підготовці майбутніх фахівців завдяки їх свідомому ставленню та бажанню займатись цим напрямом роботи. Діяльнісний компонент – головне джерело формування особистості фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації, адже тільки в діяльності майбутній фахівець набуває досвід, який, актуалізуючись, допомагає розгортанню внутрішніх структур особистості, надаючи тим самим професійній

діяльності особистісного змісту, свідомого ставлення й бажання працювати за обраним напрямом [1].

Діяльнісний компонент під час підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями важливий з погляду організації навчально-професійної та професійної діяльності студентів у цій сфері як основи й засобу формування готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця з фізичної реабілітації, можна окреслити таку структуру діяльнісного компонента майбутнього фахівця з фізичної реабілітації:

- свідоме ставлення й бажання займатись реабілітаційною роботою з дітьми з обмеженими фізичними можливостями;
- формування в майбутнього фахівця з фізичної реабілітації ціннісних орієнтацій і мотивів на здійснення здоров'язбережувальної діяльності;
- програмування й планування реабілітаційної діяльності;
- визначення мети та завдань реабілітаційної діяльності;
- прогнозування й антиципація результатів реабілітаційної діяльності;
- організація реабілітаційної діяльності;
- організація лікарського та педагогічного контролю за ефективністю проведення й результатами реабілітаційної діяльності [2].

Діяльнісний компонент дає змогу майбутнім фахівцям з фізичної реабілітації організувати свою діяльність (викладача та студента) в єдності її стратегічного, тактичного й операційного складників, сприяє виявленню сукупності педагогічних умов успішного формування готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності, а також розробленню методики реалізації цих умов. Здоров'язбережувальна діяльність, з погляду діяльнісного підходу, є послідовними діями, що виконує суб'єкт; формою людської активності; має обґрунтовану мету; перетворює об'єктивну дійсність; реалізується на основі певних методів з застосуванням засобів; потребує творчого підходу; має безперервний характер свідомого ставлення й бажання займатись таким напрямом роботи [2].

Функціональний компонент концептуальної основи підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями забезпечує функціональну спроможність

майбутніх фахівців до виконання професійних функцій.

Ідея функціональної спрямованості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації зумовлюється підвищеною увагою до формування функціональності знань, що, зі свого боку, пояснюється переходом національної системи освіти на новий рівень розвитку, коли основним завданням навчально-виховного процесу є формування системи ключових компетентностей особистості, складником яких повинні стати функціональні знання і спроможність майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації виконувати професійні функції [14, с. 66].

Український тлумачний словник термін «функціональність» пояснює як практичність і корисність [4]. Функціональні знання вчені визначають як чітку, об'єктивну, систематизовану наукову інформацію, засвоєну на рівні осмислення її зовнішніх і внутрішніх зв'язків і придатну для творчої реалізації особистістю в змінних умовах її існування як складник ключових компетентностей особистості. Таке визначення відповідає вимогам гуманізації освіти, оскільки саме людина (а не знання) є об'єктом формування функціональності. Це визначення змінює ставлення до знання в умовах особистісно-орієнтованого навчання, оскільки в системі формування професійних функцій фізичного терапевта, ерготерапевта, фізичного реабілітолога розвиток особистості є найголовнішою вимогою і результатом [14, с. 66].

Ідея функціональної спрямованості професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації цілком відповідає завданню формування професійних компетентностей, які дають змогу майбутньому фахівцю ефективно брати участь у багатьох соціальних сферах і є індикаторами готовності до практичної діяльності [7].

Функціональний компонент концептуальної основи підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими можливостями, на думку О. Ващенко, передбачає:

– розвиток функціональних систем організму людини;

– розвиток пізнавальних процесів (сенсорного та інтелектуального), психічних процесів (адекватності психічного відображення, сприйняття, уваги, позитивного мислення, пам'яті тощо);

– формування психічних станів (у межах норми імпульсивності, тривожності, агресивності);

– вільний природний вияв позитивних емоцій;

– розвиток особистісних якостей;

– подолання негативного ставлення до власного здоров'я, життя, самого себе, до людей [3].

Висновки. Розглянувши концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, доходимо висновку, що цей напрям підготовки ґрунтується на взаємодії професійно-особистісного, особистісно-орієнтованого, компетентісного, діяльнісного та функціонального структурних компонентів.

До того ж концепція підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями передбачає якісну систему вищої освіти, яка відповідає всім вимогам сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи.

Якісна підготовка майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями не може здійснюватись без досконалого знання фізіологічних і психолого-педагогічних особливостей таких дітей, без удосконалення державної професійної освіти, законодавчо-нормативної бази України, створення моделі професійної підготовки майбутніх фахівців такого напрямку діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Надалі плануємо розглянути особливості підготовки у вищих навчальних закладах України фахівців з фізичного виховання та спорту, майбутня діяльність яких буде пов'язана з реабілітаційною роботою серед дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Список використаних джерел

1. Атанов Г. О. Теорія діяльнісного навчання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Г. О. Атанов. – К.: Кондор, 2007. – 185 с.
2. Белікова Н. О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика: монографія / Н. О. Белікова. – К.: ТОВ «Козарі», 2012. – 584 с.

References

1. Atanov, H. O. (2007). *Theory of activity learning: study guide*. Kyiv : Kondor. [in Ukrainian]
2. Bielikiva, N. O. (2012). *Training of future specialists on physical rehabilitation to health-preserving activity: theory and methods: monograph*. Kyiv : TOV "Kozari". [in Ukrainian]
3. Vashchenko, O., Svyrydenko, S. (2005). Organization of

3. Ващенко О. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи / О. Ващенко, С. Свириденко // Початкова освіта. – 2005. – № 46. – С. 2–4.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. Ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпін': втф «Перун», 2005. – 1728 с.
5. Гомонюк О. Педагогічні умови формування професійно значущих якостей у майбутніх реабілітологів / О. Гомонюк // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. – 2014. – № 8(285). – С. 87–92.
6. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореф. дисс. на соискание ученой степени д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / К. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
7. Иванова С. В. Функціональний підхід до визначення професійної компетентності вчителя біології та організація її вдосконалення в закладі післядипломної освіти / С. В. Иванова // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. – Вип. № 42. – 2008. – С. 104–110.
8. Кондратенко Г. Професійне становлення майбутнього фахівця в позанавчальній діяльності вишу / Г. Кондратенко, С. Черніков // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Вип. 121. – Ч. II. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 33–38.
9. Конькова Р. В. Подготовка преподавателя физической культуры в классическом университете: дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук: 13.00.08 / Конькова Раиса Васильевна. – М., 2003.
10. Кукса В. Переорієнтація професійної самосвідомості студента-фізреабілітолога / В. Кукса // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 4. – С. 41–47.
11. Погонцева О. В. Особливості підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до роботи у сучасних оздоровчих центрах / О. Погонцева // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 10. – С. 177–180.
12. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) / Сущенко Л. П. – Запоріжжя: Запорізький держ. ун-т, 2003. – 442 с.
13. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [Електронний ресурс] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.
14. Хоменко П. В. Формування функціональних знань старшокласників з органічної хімії в загальноосвітніх навчальних закладах: дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання хімії» / П. В. Хоменко. – К., 2007. – 266 с.
- health-preserving activity at primary school. *Pochatkova osvita*, 46, 2–4.
4. Busel, V. T., ed. (2005). Great dictionary of the modern Ukrainian language. Kyiv: Irpin': vtf "Perun". [in Ukrainian]
5. Homoniuk, O. (2014). Pedagogical conditions of forming professionally important qualities in future rehabilitation specialists. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeis'koho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Pedahohichni nauky*, 8(285), 87–92. [in Ukrainian]
6. Durai-Novakova, K. M. (1983). *Formation of professional readiness of students to teaching activity: abstract of thesis*. Moscow. [in Russian]
7. Ivanova, S. V. (2008). Functional approach to determining the professional competence of the biology teacher and organization of its improving in the institution of post-graduate education. *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 42, 104–110. [in Ukrainian]
8. Kondratenko, H. (2013). Professional development of a future specialist in the after-curricular activity at the HEI. *Naukovi zapysky. Series: Pedahohichni nauky*, 121, 33–38. [in Ukrainian]
9. Kon'kova, R. V. (2003). *Training of a physical education teacher at the classical university: thesis*. Moscow. [in Russian]
10. Kuksa, V. (2002). Reorientation of the professional conscience of a student-physical rehabilitation specialist. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, 4, 41–47. [in Ukrainian]
11. Pohontseva, O. V. (2009). Special features of training of future specialists on physical rehabilitation to work in modern recreational centres. *Pedahohika, psykhohihiia ta medyko-biolozhichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, 10, 177–180. [in Ukrainian]
12. Sushchenko, L. P. (2003). *Professional training of future specialists of physical education and sport*. Zaporizhzhia. [in Ukrainian]
13. Khymynets', V. *Competence approach to the teacher's professional development*. Retrieved from: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>. [in Ukrainian]
14. Khomenko, P. V. (2007). *Formation of functional knowledge of high school students on organic chemistry in general education institutions: thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]

Рецензент: Павленко А.І., д.пед.н., професор

Відомості про автора:
Долинний Юрій Олексійович
 mr.dya69@gmail.com
 Глухівський національний педагогічний
 університет імені О. Довженка
 вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів,
 Сумська обл., 41400, Україна

doi: 10.7905/nvmdpu.v0i19.2380

Матеріал надійшов до редакції 18. 10. 2017 р.
 Прийнято до друку 15. 11. 2017 р.

Information about the author:
Dolynnyi Yuri Oleksiiovych
 mr.dya69@gmail.com
 O. Dovzhenko Hlukhiv
 National Pedagogical University
 Kyievo-Moskovs'ka St., 24, Hlukhiv
 Sumy region, 41400, Ukraine

doi: 10.7905/nvmdpu.v0i19.2380

Received at the editorial office 18. 10. 2017.
 Accepted for publishing 15. 11. 2017.